

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Світ електронного спілкування, як специфічний об'єкт спеціального наукового дослідження, має недовгу і одночасно яскраву історію. В якості представників даного напрямку можна назвати імена Н. Лумана, М. Кастельса, М. Маклюєна, Дж. Семпсі, А. Турена, Ю. Хабермаса, У. Еко та багатьох інших сучасних дослідників. У їхніх роботах соціум представлений як світ спілкування, в якому нові інформаційні засоби стають одним з найважливіших інструментів орієнтації людини в світі і взаємодії людей один з одним. При цьому нове комунікативне середовище, що народжується у нас на очах (в першу чергу, в особі Всесвітньої комп'ютерної мережі), накладає на минулі види спілкування свій неповторний відбиток.

Молодь як суб'єкт соціокультурних, етнічних, психологічних і економічних відносин не є простим дзеркальним відображенням особливостей розвитку соціуму і його культури, в поведінці молодого покоління синтезуються власні культурні традиції та результати взаємодії з культурами інших соціальних і демографічних груп. Молодь відіграє значиму роль в соціокультурному відтворенні: вона, в силу специфіки положення в соціокультурній системі, раніше багатьох інших суспільних груп звертає увагу на будь-які інновації, і вона не може залишитися осторонь у той час, коли проходить інформаційна революція і сучасне суспільство переходить до «інформаційного образу життя» [1].

Швидкий розвиток системи комунікації на основі інформаційно-телекомунікаційних технологій робить істотний вплив на зміни, що відбуваються у сфері молодіжних соціальних комунікацій, тобто в сфері спілкування молоді. Зростання числа інформаційних джерел, з якими вступають в контакт люди, в тому числі молодь, збільшення обсягу і різноманітності відомостей, отриманих за їх каналам веде до підвищення ступеня їх інформованості з найрізноманітніших сторін життя суспільства, залучення в різні сфери життя суспільства. Інформаційно-телекомунікаційні технології, перетворюючись на субстанціональні основи системи комунікацій молоді, впливають, перш за все, на спосіб життя даної соціальної групи, що, в свою чергу, веде до зміни процесів ідентифікації [4, с.55].

Якщо 60-ті рр. ХХ ст. М. Маклюєн зазначав, що телебачення як новий і активно розвиваючий соціальний феномен буквально «увібрало» в себе інші засоби масової комунікації (радіо, кіно, пресу), створивши масмедійне середовище, то в даний час відбувається подібний процес, але вже на основі іншої телекомунікаційної техноструктури, в рамках якої різноманітні інформаційні потоки поєднують у єдиному просторі, який може бути названий гіпермедіа [3]. В даний час гіпермедіа, основою якого є Інтернет і мобільна телефонія, поглинає вже й саме телебачення. Поява гіпермедіа привело до модифікації людської поведінки, оскільки освоєння інформаційно-телекомунікаційних технологій - це освоєння нового комунікативного середовища зі специфічними засобами діяльності в ній. Дефініція інформаційно-комунікативного середовища впливає з сутнісних функцій, притаманних системі соціальних комунікацій опосередкованої інформаційно-телекомунікаційними технологіями. Наприклад, В.В. Зотов дає таке визначення: «Інформаційно-комунікативне середовище - це певна інфраструктура, організована на основі інформаційно-телекомунікаційних технологій і призначена для зберігання, передачі, обробки великих масивів інформації (комунікаційна функція). А також інформаційно-комунікативне середовище - це мережева структура, що об'єднує взаємозалежних соціальних суб'єктів, які координують та узгоджують свою спільну діяльність для задоволення виникаючих інформаційно-комунікативних потреб (комунікативна функція)» [3]. Іншими словами, інформаційно-комунікативне середовище - масштабна телекомунікаційна мережа, призначена для задоволення особистісних, соціально-групових і громадських інформаційно-комунікативних потреб за рахунок використання інформаційно-телекомунікаційних технологій. На сьогодні Інтернет і мобільна телефонія, розширили свої можливості за рахунок багато користувальницьких режимів.

Незважаючи на те, що в другій половині 90-х рр. минулого століття відбулося злиття глобальних ЗМІ і комп'ютерних комунікацій у рамках інформаційно-комунікативного середовища, при аналізі її впливу на становлення молоді як соціальної групи в сучасних умовах, на наш погляд, можна виділити мас-медіа (в основі якої засоби масової інформації) та гіпермедіа (в основі якої засоби масової комунікації). У цьому випадку залишається відкритим питання про співвідношення засобів інформації і засобів комунікації. На наш погляд, під засобами комунікації треба розуміти різні матеріальні носії інформації, які забезпечують перенесення інформації від джерела до споживача, встановлюючи певний канал зв'язку. Іншими словами, засобами комунікації забезпечують фіксацію в певному вигляді соціальної інформації та її доставку адресату або забезпечення можливості отримання її адресатом. Звідси, під засобом масової комунікації розуміють такі засоби комунікації, які забезпечують можливість одночасної передачі однієї і тієї ж інформації від однієї людини до багатьох. Сьогодні засоби масової комунікації об'єднуються в системи. Систему масової комунікації можна визначити як інституціалізоване виробництво і масове поширення символічних матеріалів за допомогою передачі та накопичення інформації [4].

Отже, спостерігається переплетення двох зустрічних інноваційних процесів: з одного боку, соціальна реальність все більше символізується (розвиток філософії постмодернізму є відображенням цієї тенденції), з іншого - розвиток техніки породило особливе технічне віртуальне середовище, в результаті чого «віртуальність» соціальних форм почала набувати форму технічної віртуальності. Проблема «віртуальності» - загальнонаукова проблема, тому сучасні форми віртуального буття можуть і повинні вивчатися різними науками. Наприклад, справа психологів - виявити психологічні особливості віртуального спілкування, економістів - описати специфіку економіки, політологів - проаналізувати місце і роль електронних форм політичної комунікації і т.д. Філософський аналіз віртуальної реальності дозволяє висвітлити свої особливі аспекти віртуалізації сучасного життя. Наприклад, категоріальне співвідношення термінів «віртуальний» і «ідеальний» допомагає наповнити багатозначний і поки невизначений термін «віртуальний» досить точним змістом. В цілому, всі науки в тій чи іншій мірі покликані висвітлити ту тенденцію сучасного розвитку, яка характеризується як розвеществлення соціуму [2, с.223].

У сучасних теоріях комунікації повідомлення розглядається як процес виробництва і трансляції смислів. При цьому суспільство представляється самовідтворюваною структурою, що носить цілісний характер в силу комунікативних зв'язків своїх членів. «Суспільство тільки здається статичною сумою соціальних інститутів: насправді воно день у день відроджується або творчо відтворюється за допомогою певних актів комунікативного характеру, що мають місце між його членами». У теорії комунікативної дії

Ю. Хабермаса комунікація орієнтована на досягнення, збереження або відновлення консенсусу як основного фактора солідарності і стабільності суспільства. Комунікація оголошується невід'ємною частиною системи дій: лише досягаючи розуміння щодо ситуації дії, актори можуть адекватно діяти. Прагнучи до розуміння, актор докладає інтерпретаційні зусилля, виявляючи зміст повідомлення в контексті ситуації. Сукупність смислів структурується в процесі культурного виробництва і становить «життєвий світ» учасників комунікації [5].

Таким чином, спостерігаючи, як світ поступово перетворюється в глобальну комунікаційну систему, в якій суспільства розпадаються на окремі групи, що перетікають, залежно від мінливих політичних і економічних пріоритетів, з однієї соціальної мережі в іншу, можемо з упевненістю вважати, що сенс існування цих мережевих спільнот полягає в безперервному обміні інформацією. Ключовою характеристикою в даному випадку, на наш погляд, є становлення інформаційно-комунікативного середовища як медіума соціальної комунікації. За останні роки це середовище стала для більшої частини молоді важливим каналом спілкування і отримання інформації, дала можливість двостороннього активного спілкування практично з усім світом.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / пер. с англ. под научн. ред. О.И. Шкаратана. - М., 2000. – 404 с.
2. Майерс Д. Социальная философия. - СПб., 2007. – 287 с.
3. Маклюэн М. Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной культуры. - Киев, 2003. – 355 с.
4. Соколов А.В. Введение в теорию социальной коммуникации. - СПб., 1996. – 234 с.
5. Хабермас Ю. Моральное познание и коммуникативное действие. - СПб., 2000. – 367 с.

УДК 378.016:514.132

Шаповалова Н.В., Панченко Л.Л.

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НЕЕВКЛІДОВОЇ ГЕОМЕТРІЇ ЛОБАЧЕВСЬКОГО

Рассмотрены основные методические особенности процесса преподавания неевклидовой геометрии Лобачевского: использование сравнительного анализа фактов евклидовой геометрии и утверждений неевклидовых геометрий; применение моделированного подхода; выявление межпредметных связей с физикой, астрономией, теорией функций комплексной переменной, с теорией чисел.

Геометрія може застосовуватись не лише до простору, в якому ми живемо, а й до інших просторів, що виникають в математичних і фізичних теоріях. Геометрії цих просторів є різними, як евклідовою, так і неевклідовими. Таким чином, необхідність побудови багатьох різних геометрій пов'язана виключно із складною природою оточуючого нас світу.

Проективна геометрія є найбільш зручним вихідним пунктом для пояснення сутності не лише геометрії Лобачевського, а й інших геометричних систем. Саме за допомогою методів проективної геометрії можна описати дев'ять відомих науці неевклідових геометрій площини і показати можливість їх використання в фізиці.

В процесі викладання неевклідової геометрії Лобачевського та вивчення інших неевклідових геометрій слід використовувати порівняльний аналіз, а саме порівнювати твердження параболічної геометрії Евкліда, гіперболічної геометрії Лобачевського, сферичної геометрії, еліптичної геометрії або геометрії Рімана, активізуючи відомі студентам факти, та виявляти спільні або відмінні їх ознаки. Найбільш ефективними методами навчання неевклідових геометрій є пояснювально-ілюстративний метод та евристична бесіда. Саме під час евристичної бесіди студенти порівнюють твердження неевклідових геометрій з їх аналогами з евклідової геометрії.

Прямі, трикутники, чотирикутники, криві та інші фігури на гіперболічній площині мають специфічні властивості. Наприклад, якщо на евклідовій площині існують два види прямих а саме: прямі, що перетинаються, та паралельні прямі, то на площині Лобачевського існують три види прямих, а саме: прямі, що перетинаються, або збіжні прямі – це пучок прямих з власною вершиною – еліптичний пучок; паралельні прямі – це пучок прямих з невласною вершиною – параболічний пучок та розбіжні прямі – це пучок з ідеальною вершиною – гіперболічний пучок.

Для паралельних прямих на площині Лобачевського важливий напрямок паралельності і вони мають багато властивостей, відмінних від властивостей паралельних прямих на евклідовій площині. Так наприклад, відстань між паралельними прямими на евклідовій площині є сталою величиною, а на гіперболічній площині відстань між паралельними прямими необмежено зменшується в напрямку кута паралельності і може стати меншою за наперед заданий, як завгодно малий, відрізок, тобто в напрямку кута паралельності паралельні прямі асимптотично наближаються; в протилежному напрямку відстань необмежено зростає і може стати більшою за наперед заданий, як завгодно великий, відрізок, тобто в напрямку, протилежному до кута паралельності паралельні прямі асимптотично розходяться.

На істотну відмінність геометрії Лобачевського від евклідової геометрії вказує і наявність функції Лобачевського, яка пов'язує відрізки з кутами. Такої функції немає на евклідовій площині. Цим пояснюється необхідність збереження в евклідовій геометрії еталону довжини, не дивлячись на те, що існує природна одиниця міри кутів. В геометрії Лобачевського в цьому немає ніякої потреби, оскільки тут за одиницю довжини можна взяти відрізок, який називається стрілкою кута паралельності, що відповідає певному куту паралельності.

При розгляді питання про суму внутрішніх кутів трикутників на евклідовій площині слід відмітити, що вона є сталою величиною і дорівнює 180° або 2π радіан. На відміну від евклідової геометрії, в геометрії Лобачевського сума внутрішніх кутів трикутників є змінною величиною, що залежить від форми і розмірів трикутника, але завжди меншою 180° або 2π радіан.

Розглядаючи властивості трикутників слід дати означення рівних трикутників та розглянути три ознаки рівності трикутників, дати означення подібних трикутників та наголосити на існуванні подібних трикутників, трьох ознак подібних трикутників, подібних